

***Statenstuk* 2004-112**

HERZIEN

Wijziging Reglement van orde voor de vergaderingen van provinciale staten en wijziging Reglement van orde voor de vergadering van de statencommissies

---

Voorgestelde behandeling:

- provinciale staten op 17 maart 2004
- fatale beslisdatum: n.v.t.

Voorgestelde status: **B-stuk**

Herzien voorstel van het Presidium van provinciale staten

Inleiding

In maart en april 2003 hebben de nieuwe staten nieuwe Reglementen van orde (RvO) vastgesteld voor de vergaderingen van de staten en van de statencommissies. Deze nieuwe Reglementen zijn geënt op de nieuwe duale verhoudingen. Werkende weg wordt duidelijk of een reglement goed hanteerbaar blijkt in de praktijk. In het afgelopen jaar heeft het Presidium meermalen geconstateerd, dat de RvO's aanvulling dan wel precisering behoeven, of regels bevatten die niet praktisch werkbaar blijken. In die gevallen heeft het Presidium aan de staten voorstellen gedaan om werkafspraken te wijzigen en te zijner tijd daar de RvO's ook aan aan te passen. Nu deze RvO's bijna een jaar in de praktijk zijn getoetst, lijkt het aangewezen de wenselijke aanpassingen formeel door te voeren.

Het gaat om de volgende wijzigingen.

In het RvO voor provinciale staten (PS):

- agenderen van onderwerpen nadat de schriftelijke oproep heeft plaatsgevonden (artikel 10);
- aanwezigheid gedeputeerden bij vergaderingen (artikel 11);
- interrupties door gedeputeerden (artikel 25);
- agendering van initiatiefvoorstellen (artikel 38).

In het RvO voor de statencommissies:

- aanwezigheid van de gedeputeerden en de Commissaris van de Koningin (CvdK) bij vergaderingen (artikel 8);
- agendering van onderwerpen (artikel 12, derde lid);
- de rondvraag (artikel 17a);
- interrupties door gedeputeerden (artikel 26);
- stemmingen in statencommissies (artikel 28a);

alsmede enkele tekstverduidelijkingen in de artikelen 16, derde lid, en 20, derde lid.

De concrete wijzigingsvoorstellen vindt u uitgewerkt in de toelichting bij deze beleidsbrief.

Advies

Instemmen met de voorgestelde wijzigingen in de RvO voor de vergaderingen van de staten en van de statencommissies.

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

De RvO's beogen de werkzaamheden van staten en statencommissies te reguleren en te faciliteren, zodat voor alle leden helderheid bestaat over de afgesproken werkwijzen. De voorgestelde aanpassingen zullen ertoe leiden dat de afspraken over de werkwijze hetzij duidelijker, hetzij praktischer hanteerbaar zijn.

Argumenten

Het RvO voor PS:

- *Agenderen van onderwerpen nadat de schriftelijke oproep heeft plaatsgevonden (artikel 10).*
In een brief van 30 september 2003 aan de staten heeft het Presidium nadere verduidelijking gegeven wat het verschil is tussen spoedeisende onderwerpen die door de voorzitter nog kunnen worden toegevoegd (artikel 10, tweede lid) en onderwerpen die door statenleden aan het begin

van de vergadering nog kunnen worden toegevoegd (artikel 10, derde lid). Daarbij heeft het Presidium voorgesteld dat het beter is die laatstgenoemde gevallen toch minstens 24 uur tevoren aan te melden. Dit laatste is nu aan het derde lid toegevoegd.

De uitleg omtrent het onderscheid tussen het tweede lid en het derde lid kan niet in de artikelen zelf worden opgenomen, maar staat in de toelichting aangegeven.

- *Aanwezigheid gedeputeerden bij vergaderingen (artikel 11).*
Al snel na de invoering van het nieuwe RvO werd duidelijk dat het niet handig is, de gedeputeerden steeds voor elke vergadering apart uit te nodigen, hetgeen volgens artikel 11 wel moet. De praktijk is inmiddels al veranderd, maar de regels moeten daarmee in lijn worden gebracht. Artikel 11 is geheel opnieuw geformuleerd.
- *Interrupties door gedeputeerden (artikel 25).*
In artikel 25 wordt uitsluitend de mogelijkheid van interrumpen voor leden van PS genoemd. Het wordt door deze wijziging ook mogelijk gemaakt voor leden van het college.
- *Agendering van initiatiefvoorstellen (artikel 38).*
Onlangs heeft het Presidium (bij brief van 11 november 2003) aan de staten voorgesteld de procedure rond initiatiefvoorstellen te wijzigen. Deze worden niet meteen op de agenda van de plenaire staten gezet, maar het Presidium bepaalt waar agendering plaatsvindt en dat zal in de praktijk zoveel mogelijk een commissievergadering zijn. Artikel 38 is in die zin aangepast.

In het RvO voor de statencommissies:

- Conform de wijziging in het RvO van de staten zal ook hier het artikel met betrekking tot aanwezigheid van gedeputeerden (en CvdK) worden aangepast aan de praktijk (artikel 8, zie toelichting hierboven).
- Conform de wijziging in het RvO van de staten wordt ook hier het artikel over agendering van onderwerpen aangepast in bovenbedoelde zin (artikel 12, derde lid).
- Conform de wijziging in het RvO van de staten wordt ook hier het artikelonderdeel over het plegen van interrupties aangepast (artikel 26, eerste lid).
- Tijdens de behandeling in de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie (BFE) van het voorstel van het Presidium voor wijzigingen in dit RvO werd door de commissie aangegeven dat er behoefte bestaat aan het toevoegen van de mogelijkheid voor een rondvraag tijdens de commissievergaderingen. Dit gebruik, dat aan het begin van het duale tijdperk is afgeschaft, wordt op sommige momenten node gemist. Om tegemoet te komen aan deze wens is een nieuw artikel 17a toegevoegd.
- Het Presidium heeft afgelopen najaar aan de staten voorgelegd dat het wenselijk is dat er iets geregeld wordt omtrent stemmingen in commissies. Daartoe is artikel 28a opgevoerd. Hoewel commissies geen echte besluiten nemen, moeten zij wel degelijk beslissingen nemen die binnen de commissie soms controversieel kunnen liggen. Dan moet er gestemd kunnen worden. Het nieuwe artikel geeft hiervoor een handvat.

Uitvoering

Tijdsplanning

Na besluitvorming door de staten treden de wijzigingen onmiddellijk in werking.

Financiën

N.v.t.

Monitoring en evaluatie

De werking van de RvO's zal ook in de komende periode door het Presidium regelmatig aan de praktijk worden getoetst. Er is dus sprake van permanente evaluatie. Indien noodzakelijk zullen alsdan opnieuw voorstellen voor wijziging aan de staten worden voorgelegd.

Extern betrokkenen

N.v.t.

Communicatie

N.v.t.

Bijlagen

1. De te wijzigen artikelen uit het RvO voor de vergaderingen van PS (d.d. 20 maart 2003).
2. De te wijzigen artikelen uit het RvO voor de vergaderingen van de statencommissies (d.d. 23 april 2003).

Assen, 27 februari 2004

Kenmerk: 2004001258

Het Presidium van provinciale staten van Drenthe,

A.L. ter Beek, voorzitter

I.M. Rozema, griffier

ab/coll.

Wijzigingen in het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van provinciale staten (zoals eerder vastgesteld in de vergaderingen van 19 en 20 maart 2003)

Artikel I

Aan **artikel 10, Agenda, derde lid**, wordt de volgende zin toegevoegd: "Een voorstel van een lid voor toevoeging van een onderwerp aan de agenda wordt uiterlijk 24 uur voor aanvang van de vergadering, onder aanduiding van het onderwerp en motivatie voor agendering, bij de voorzitter gemeld."

Toelichting

Met betrekking tot agendering van onderwerpen nadat de schriftelijke oproep is verzonden, is het van belang om onderscheid te maken tussen het tweede lid en het derde lid van dit artikel. Het tweede lid beoogt zich te richten op onderwerpen, waar stukken of notities achter zitten en waarover aan de staten een uitspraak of standpuntbepaling wordt gevraagd. De aard van dergelijke agendapunten vergt voorbereiding door de andere fracties en die gelegenheid moet in principe altijd aanwezig zijn. Derhalve kan alleen in spoedeisende gevallen (te bepalen door de voorzitter) uiterlijk 48 uur van tevoren zo'n agendapunt nog worden opgevoerd.

Het derde lid (agendering aan het begin van de vergadering) kan dan uitsluitend onderwerpen betreffen, die vanwege hun actualiteit aan de orde moeten komen én qua aard geen gedegen voorbereiding nodig hebben. Dit betreft dus bijvoorbeeld een kort omschreven inbreng vanuit een fractie, die uitnodigt tot (een eerste) discussie, dan wel is gericht op informatieverzekrijging vanuit het college.

In deze gevallen is het echter in verband met een zorgvuldige voorbereiding van de vergadering toch wenselijk om een dag van tevoren bij de voorzitter te melden dat een voorstel voor aanvulling van de agenda zal worden gedaan. Daartoe is het vorenstaande voorstel tot aanvulling van het derde lid gedaan.

Artikel II

Artikel 11, De gedeputeerde, wordt in zijn geheel vervangen door de volgende tekst:

1. De gedeputeerden kunnen aanwezig zijn bij de vergadering. Zij kunnen op uitnodiging van de voorzitter aan de beraadslagingen deelnemen.
2. Indien een gedeputeerde in de vergadering mededelingen wil doen over een onderwerp vreemd aan de orde van de vergadering, dient hij daartoe zo mogelijk 24 uur voor aanvang van de vergadering een verzoek in bij de voorzitter. De staten beslissen terzake bij de vaststelling van de agenda.

Toelichting

Het oude artikel 11 gaat ervan uit dat de gedeputeerden voor *elke* vergadering separaat door het Presidium worden uitgenodigd om aanwezig te zijn en aan de beraadslagingen deel te nemen.

Andersom zou een gedeputeerde, indien hij uit eigen beweging aanwezig wil zijn en aan de beraadslagingen deel wil nemen, daar steeds toestemming voor moeten vragen.

Het nieuwe artikel 11 kiest voor een praktischer aanpak in de vorm van een *standing invitation*.

De staten mogen ervan uitgaan (doch kunnen niet verplichten), dat de gedeputeerden in de vergadering aanwezig dan wel direct oproepbaar zijn. Ook indien de agenda het op het eerste gezicht niet nodig maakt dat een gedeputeerde in de vergadering aanwezig is, mogen de staten veronderstellen dat deze wel oproepbaar is. De staten kunnen immers bij aanvang van de vergadering de agenda aanvullen of in het vragenhalfuur vragen stellen aan het college.

Het kan voorkomen dat een gedeputeerde door overmacht verhinderd is aanwezig te zijn. Dat moet tijdig bij de voorzitter worden gemeld.

In principe is er sprake van collegiaal bestuur, dus een collega van de betrokken gedeputeerde zou het moeten overnemen. Afhankelijk van het onderwerp kan dat door de staten niet wenselijk worden geacht. Oplossingen kunnen worden gevonden door met volgorde van behandeling te schuiven, dan wel agendapunten naar een volgende vergadering door te schuiven.

Ten slotte kan het zich voordoen dat een gedeputeerde in de vergadering mededelingen wil doen over een onderwerp dat niet op de agenda staat. Toestemming hiervoor kan alleen door de staten worden gegeven op voordracht van de voorzitter. De gedeputeerde dient zulks tijdig genoeg te melden om de staten nog op de hoogte te kunnen stellen.

Artikel III

In **artikel 25, Handhaving orde; schorsing, eerste lid, onder b**, wordt na "een lid van provinciale staten" toegevoegd "of een lid van het college".

Toelichting

De commissie BFE heeft geadviseerd om het recht van interruptie niet alleen aan leden van de staten te gunnen, maar ook aan die van het college.

Artikel IV

In **artikel 38, Initiatiefvoorstel**, worden het tweede, derde en vierde lid vervangen door het volgende:

2. De voorzitter legt het initiatiefvoorstel voor aan het Presidium dat vervolgens beslist over de agendering in de eerstvolgende vergadering van een statencommissie, dan wel in de eerstvolgende vergadering van de staten, tenzij de oproep van de desbetreffende vergadering reeds verzonden is. In dat laatste geval wordt het voorstel op de agenda van de daaropvolgende (commissie)vergadering geplaatst.
3. In bijzondere gevallen kan het Presidium, indien hem de behandeling urgent voorkomt, afwijken van het bepaalde in het tweede lid.
4. De behandeling van het initiatiefvoorstel in een statencommissie vindt plaats in een door het Presidium voor te stellen volgorde van de agenda. Bij de vaststelling van de agenda beslist de commissie terzake.
5. De statencommissie kan adviseren het voorstel verder niet in behandeling te nemen, tenzij het voorstel een verordening betreft.
6. De behandeling van het initiatiefvoorstel in de staten vindt plaats nadat alle op de agenda voorkomende voorstellen en onderwerpen zijn behandeld, tenzij provinciale staten oordelen dat het voorstel met het oog op de orde van de vergadering tezamen met een ander geagendeerd voorstel of onderwerp dient te worden behandeld.

Het vijfde lid wordt vernummerd tot het zevende lid.

Toelichting

Het is in de praktijk niet effectief gebleken dat initiatiefvoorstellen direct op de agenda van de plenaire statenvergadering worden geplaatst. Dit kan omslachtig zijn qua tijdsduur en leidt er tevens toe dat meteen al discussie plaatsvindt in de plenaire staten over de opportuniteit van c.q. het draagvlak voor een initiatiefvoorstel.

Deze discussies kunnen beter eerst in een statencommissie worden gevoerd, waarbij de optie openstaat om niet tot agendering in PS over te gaan, tenzij het een voorstel voor een verordening betreft. Conform artikel 143a, tweede en derde lid, van de Provinciewet kan inzake een voorstel voor een verordening niet worden besloten het niet te agenderen.

Commissies zijn juist ingesteld om de staten te adviseren. Terzake van initiatiefvoorstellen zijn zij daartoe bij uitstek het aangewezen forum.

Voorts heeft juist het Presidium van de staten een rol toebedeeld gekregen bij de agendering van onderwerpen. Het oude RvO wijkt daar in artikel 38 van af door voor te schrijven dat de voorzitter het voorstel op de agenda van PS plaatst. In de voorgestelde wijziging zullen initiatiefvoorstellen wel bij de voorzitter worden aangemeld, waarna hij de agendering van het voorstel aan het Presidium overlaat. Het Presidium kan dan in voorkomende gevallen alsnog beslissen om éérs agendering in de staten voor te stellen, maar zal als regel hanteren om agendering eerst in commissies plaats te laten vinden. Conform artikel 143a van de Provinciewet, kan het Presidium bij verordeningen niet beslissen niet tot agendering in de staten over te gaan.

Wijzigingen in het Reglement van Orde voor de vergaderingen van de statencommissies (zoals eerder vastgesteld in de vergadering van 23 april 2003)

Artikel I

Artikel 8, Commissaris van de Koning en gedeputeerden, wordt in zijn geheel gewijzigd als volgt.

1. De Commissaris van de Koning en de gedeputeerden kunnen aanwezig zijn bij de vergadering. Zij kunnen op uitnodiging van de voorzitter aan de beraadslagingen deelnemen.
2. Indien de Commissaris van de Koning of een gedeputeerde in de vergadering mededelingen wil doen over een onderwerp vreemd aan de orde van de vergadering, dient hij daartoe zo mogelijk 24 uur voor aanvang van de vergadering een verzoek in bij de voorzitter. De statencommissie beslist terzake bij de vaststelling van de agenda.

Toelichting

Het oude artikel 8 gaat ervan uit dat de commissaris en de gedeputeerden voor *elke* vergadering separaat door het Presidium worden uitgenodigd om aanwezig te zijn en aan de beraadslagingen deel te nemen. Andersom zou de commissaris dan wel een gedeputeerde, indien hij uit eigen beweging aanwezig wil zijn en aan de beraadslagingen wil deelnemen, daar steeds toestemming voor moeten vragen.

Het nieuwe artikel 8 kiest voor een praktischer aanpak in de vorm van een *standing invitation*.

De statencommissieleden mogen ervan uitgaan (doch kunnen niet verplichten), dat de commissaris dan wel de gedeputeerden in de vergadering aanwezig zijn, voorzover dat op grond van de agenda aangewezen is, dan wel direct oproepbaar zijn. Ook indien de agenda het op het eerste gezicht niet nodig maakt dat een gedeputeerde in de vergadering aanwezig is, mogen de staten veronderstellen dat deze wel oproepbaar is. De commissie kan immers bij aanvang van de vergadering de agenda aanvullen.

Het kan voorkomen dat de commissaris of een gedeputeerde door overmacht verhinderd is aanwezig te zijn. Dat moet tijdig bij de voorzitter worden gemeld. In principe is er sprake van collegiaal bestuur, dus een collega van de betrokken gedeputeerde zou het moeten overnemen. Afhankelijk van het onderwerp kan dat door de commissie niet wenselijk worden geacht. Oplossingen kunnen worden gevonden door met volgorde van behandeling te schuiven, dan wel agendapunten naar een volgende vergadering door te schuiven.

Ten slotte kan het zich voordoen, dat de commissaris dan wel een gedeputeerde in de vergadering mededelingen wil doen over een onderwerp dat niet op de agenda staat. Toestemming hiervoor kan alleen door de commissie worden gegeven, op voordracht van de voorzitter. De commissaris dan wel de gedeputeerde dient zulks tijdig genoeg te melden om de commissieleden nog op de hoogte te kunnen stellen.

Artikel II

Aan **artikel 12, De agenda, derde lid**, wordt de volgende zin toegevoegd.

"Een voorstel van een lid van de commissie voor toevoeging van een onderwerp aan de agenda wordt uiterlijk 24 uur voor aanvang van de vergadering, onder aanduiding van het onderwerp en motivatie voor agendering, bij de voorzitter gemeld."

Toelichting

Met betrekking tot agendering van onderwerpen *nadat* de schriftelijke oproep is verzonden, is het van belang om onderscheid te maken tussen het tweede en het derde lid van dit artikel. Het tweede lid beoogt zich te richten op onderwerpen, waar stukken of notities achter zitten en waarover aan de staten een uitspraak of standpuntbepaling wordt gevraagd. De aard van dergelijke agendapunten vergt voorbereiding door de fracties en die gelegenheid moet in principe altijd aanwezig zijn. Derhalve kan alleen in spoedeisende gevallen (te bepalen door de voorzitter) uiterlijk 48 uur van tevoren zo'n agendapunt nog worden opgevoerd.

Het derde lid (agendering aan het begin van de vergadering) kan dan uitsluitend onderwerpen betreffen die vanwege hun actualiteit aan de orde moeten komen én qua aard geen gedegen voorbereiding nodig hebben. Dit betreft dus bijvoorbeeld een kort omschreven inbreng vanuit een fractie die uitnodigt tot (een eerste) discussie, dan wel is gericht op informatieverrijking vanuit het college.

In deze gevallen is het echter in verband met een zorgvuldige voorbereiding van de vergadering toch wenselijk om een dag van tevoren bij de voorzitter te melden dat een voorstel voor aanvulling van de agenda zal worden gedaan. Daartoe is het bovenstaande voorstel voor aanvulling van het derde lid gedaan.

Artikel III

Er wordt een nieuw **artikel 17a** toegevoegd. Dit luidt als volgt.

1. Na behandeling van de ingekomen stukken is er gelegenheid voor een rondvraag, tenzij er bij de voorzitter geen vragen zijn ingediend. In bijzondere gevallen kan het Presidium bepalen dat de rondvraag op een ander tijdstip wordt gehouden. De voorzitter bepaalt op welk tijdstip de rondvraag eindigt.
2. Het lid dat tijdens de rondvraag een vraag wil stellen meldt dit, onder vermelding van het onderwerp, voor aanvang van de vergadering aan de voorzitter.
3. De voorzitter brengt het onderwerp van de vragen ter kennis van gedeputeerde staten.
4. De voorzitter bepaalt de volgorde waarin aangemelde onderwerpen tijdens de rondvraag aan de orde worden gesteld.
5. In de rondvraag kunnen door een lid vragen worden gesteld over actuele onderwerpen, die geen behandeling als agendapunt behoeven.
6. Aan de vragensteller wordt het woord verleend om een of meer vragen aan de andere leden van de commissie of aan het college of aan de Commissaris van de Koning te stellen.

7. Na de beantwoording door de bevrageerde leden van de commissie of door het college of de Commissaris van de Koning krijgt de vragensteller desgewenst het woord om verduidelijkende vragen te stellen.
8. Vervolgens kan de voorzitter aan andere leden van de commissie het woord verlenen om hetzij aan de vragensteller, hetzij aan het college vragen te stellen over hetzelfde onderwerp.

Toelichting

De rondvraag is uitsluitend bedoeld om actuele zaken kort aan de orde te stellen en vragen terzake te kunnen stellen. Onderwerpen die nadere discussie en/of standpuntbepaling vergen kunnen immers opgevoerd worden als agendapunt. De voorzitter dient er voor te waken, dat de rondvraag niet wordt gebruikt voor het houden van uitgebreide verhandelingen.

Artikel IV

In **artikel 26, Handhaving orde; schorsing, eerste lid, onder b**, wordt na "een lid" toegevoegd "of een lid van het college".

Toelichting

De Statencommissie BFE heeft geadviseerd om het recht van interruptie niet alleen aan leden van de commissie te gunnen, maar ook aan die van het college.

Artikel V

Er wordt een **artikel 28a, Stemmingen**, toegevoegd. Dit luidt als volgt.

1. Indien door een statencommissie beslissingen worden genomen op grond van dit reglement, wordt met meerderheid van stemmen beslist.
2. De voorzitter vraagt of stemming wordt verlangd. Indien geen stemming wordt gevraagd stelt de voorzitter vast dat de beslissing zonder stemming is genomen.
3. Indien door een of meer leden stemming wordt gevraagd, doet de voorzitter daarvan mededeling.
4. Stemming geschiedt bij hand opsteken.
5. De voorzitter deelt de uitslag na afloop van de stemming mede. Hij doet daarbij tevens mededeling van de genomen beslissing.

Toelichting

Over stemmen in de statencommissies is tot nu toe niets geregeld. Dit lijkt op het eerste gezicht niet verwonderlijk, omdat de commissies (zie artikel 3) geen besluiten nemen, maar adviezen uitbrengen en/of overleg plegen.

Toch zitten bijvoorbeeld in artikel 12 en in artikel 28 beslissingen verborgen. In het algemeen worden dergelijke beslissingen in overleg en met een niet nader gedefinieerde overeenstemming genomen. Maar er doen zich gevallen voor waarin de meningen verdeeld kunnen zijn. Er is daarom behoefte gebleken aan een (eenvoudige) regeling voor eventueel noodzakelijke stemmen in commissies, voorzover het beslissingen betreft op grond van dit reglement.

Artikel VI

In **artikel 16, Opening vergadering en quorum, derde lid**, wordt in de tweede zin na de woorden "andere aangelegenheden" ingevoegd de woorden "dan geagendeerd".

Toelichting

Het betreft hier een verduidelijking van de tekst.

In **artikel 20, Verslag, derde lid**, wordt in plaats van "De leden van de commissie" gelezen: "De voorzitter en leden van de commissie".

Toelichting

Aangezien de voorzitter van een commissie geen lid is van de commissie, dient deze in de tekst expliciet te worden genoemd.

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van het Presidium van provinciale staten van 27 februari 2004, kenmerk 2004001258;

BESLUITEN:

- I. het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van provinciale staten als volgt te wijzigen.

Artikel I

Aan **artikel 10, Agenda, derde lid**, wordt de volgende zin toegevoegd: "Een voorstel van een lid voor toevoeging van een onderwerp aan de agenda wordt uiterlijk 24 uur voor aanvang van de vergadering, onder aanduiding van het onderwerp en motivatie voor agendering, bij de voorzitter gemeld."

Artikel II

Artikel 11, De gedeputeerde, wordt in zijn geheel vervangen door de volgende tekst.

1. De gedeputeerden kunnen aanwezig zijn bij de vergadering. Zij kunnen op uitnodiging van de voorzitter aan de beraadslagingen deelnemen
2. Indien een gedeputeerde in de vergadering mededelingen wil doen over een onderwerp vreemd aan de orde van de vergadering, dient hij daartoe zo mogelijk 24 uur voor aanvang van de vergadering een verzoek in bij de voorzitter. De staten beslissen terzake bij de vaststelling van de agenda.

Artikel III

In **artikel 25, Handhaving orde; schorsing, eerste lid, onder b**, wordt na "een lid van provinciale staten" toegevoegd "of een lid van het college".

Artikel IV

In **artikel 38, Initiatiefvoorstel**, worden het tweede, derde en vierde lid vervangen door het volgende.

2. De voorzitter legt het initiatiefvoorstel voor aan het Presidium dat vervolgens beslist over de agendering in de eerstvolgende vergadering van een statencommissie, dan wel in de eerstvolgende vergadering van de staten, tenzij de oproep van de desbetreffende vergadering reeds verzonden is. In dat laatste geval wordt het voorstel op de agenda van de daaropvolgende (commissie)vergadering geplaatst.
3. In bijzondere gevallen kan het Presidium, indien hem de behandeling urgent voorkomt, afwijken van het bepaalde in het tweede lid.
4. De behandeling van het initiatiefvoorstel in een statencommissie vindt plaats in een door het Presidium voor te stellen volgorde van de agenda. Bij de vaststelling van de agenda beslist de commissie terzake.
5. De statencommissie kan adviseren het voorstel verder niet in behandeling te nemen, tenzij het voorstel een verordening betreft.
6. De behandeling van het initiatiefvoorstel in de staten vindt plaats nadat alle op de agenda voorkomende voorstellen en onderwerpen zijn behandeld, tenzij provinciale staten oordelen dat het voorstel met het oog op de orde van de vergadering tezamen met een ander geagendeerd voorstel of onderwerp dient te worden behandeld.

Het vijfde lid wordt vernummerd tot het zevende lid;

II. het Reglement van orde voor de vergaderingen van de statencommissies als volgt te wijzigen.

Artikel I

Artikel 8, Commissaris van de Koning en gedeputeerden, wordt in zijn geheel als volgt gewijzigd.

1. De Commissaris van de Koning en de gedeputeerden kunnen aanwezig zijn bij de vergadering. Zij kunnen op uitnodiging van de voorzitter aan de beraadslagingen deelnemen.
2. Indien de Commissaris van de Koning of een gedeputeerde in de vergadering mededelingen wil doen over een onderwerp vreemd aan de orde van de vergadering, dient hij daartoe zo mogelijk 24 uur voor aanvang van de vergadering een verzoek in bij de voorzitter. De statencommissie beslist terzake bij de vaststelling van de agenda.

Artikel II

Aan **artikel 12, De agenda, derde lid**, wordt de volgende zin toegevoegd.

"Een voorstel van een lid van de commissie voor toevoeging van een onderwerp aan de agenda wordt uiterlijk 24 uur voor aanvang van de vergadering, onder aanduiding van het onderwerp en motivatie voor agendering, bij de voorzitter gemeld."

Artikel III

Er wordt een nieuw **artikel 17a** toegevoegd. Dit luidt als volgt.

9. Na behandeling van de ingekomen stukken is er gelegenheid voor een rondvraag, tenzij er bij de voorzitter geen vragen zijn ingediend. In bijzondere gevallen kan het Presidium bepalen dat de rondvraag op een ander tijdstip wordt gehouden. De voorzitter bepaalt op welk tijdstip de rondvraag eindigt.
10. Het lid dat tijdens de rondvraag een vraag wil stellen meldt dit, onder vermelding van het onderwerp, voor aanvang van de vergadering aan de voorzitter.
11. De voorzitter brengt het onderwerp van de vragen ter kennis van gedeputeerde staten.
12. De voorzitter bepaalt de volgorde waarin aangemelde onderwerpen tijdens de rondvraag aan de orde worden gesteld.
13. In de rondvraag kunnen door een lid vragen worden gesteld over actuele onderwerpen die geen behandeling als agendapunt behoeven.
14. Aan de vragensteller wordt het woord verleend om een of meer vragen aan de andere leden van de commissie of aan het college of aan de Commissaris van de Koning te stellen.
15. Na de beantwoording door de bevroegde leden van de commissie of door het college of de Commissaris van de Koning krijgt de vragensteller desgewenst het woord om verduidelijkende vragen te stellen.
16. Vervolgens kan de voorzitter aan andere leden van de commissie het woord verlenen om hetzij aan de vragensteller, hetzij aan het college vragen te stellen over hetzelfde onderwerp.

Artikel IV

In **artikel 26, Handhaving orde; schorsing, eerste lid, onder b**, wordt na "een lid" toegevoegd "of een lid van het college".

Artikel V

Er wordt een **artikel 28a, Stemmingen**, toegevoegd. Dit luidt als volgt.

1. Indien door een statencommissie beslissingen worden genomen op grond van dit reglement, wordt met meerderheid van stemmen beslist.
2. De voorzitter vraagt of stemming wordt verlangd. Indien geen stemming wordt gevraagd stelt de voorzitter vast dat de beslissing zonder stemming is genomen.
3. Indien door een of meer leden stemming wordt gevraagd, doet de voorzitter daarvan mededeling.
4. Stemming geschiedt bij hand opsteken.
5. De voorzitter deelt de uitslag na afloop van de stemming mee. Hij doet daarbij tevens mededeling van de genomen beslissing.

Artikel VI

In **artikel 16, Opening vergadering en quorum, derde lid**, wordt in de tweede zin na de woorden "andere aangelegenheden" ingevoegd de woorden "dan geagendeerd".

In **artikel 20, Verslag, derde lid**, wordt in plaats van "De leden van de commissie" gelezen: "De voorzitter en leden van de commissie".

Assen, 17 maart 2004

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

ab/coll

Artikelen uit het huidige Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van provinciale staten, zoals die tot nu toe luiden

Artikel 10, Agenda

1. Voordat de schriftelijke oproep wordt verzonden, stelt het Presidium de voorlopige agenda van de vergadering vast.
2. In spoedeisende gevallen kan de voorzitter na het verzenden van de schriftelijke oproep tot uiterlijk 48 uur voor de aanvang van een vergadering een aanvullende agenda opstellen.
3. Bij aanvang van de vergadering stellen provinciale staten de agenda vast. Op voorstel van een lid van provinciale staten of de voorzitter kunnen provinciale staten bij de vaststelling van de agenda onderwerpen aan de agenda toevoegen of van de agenda afvoeren.
4. Wanneer provinciale staten een onderwerp onvoldoende voor de openbare beraadslaging voorbereid achten, kunnen zij het onderwerp verwijzen naar een statencommissie of aan het college nadere inlichtingen of advies vragen.
5. Op voorstel van een lid van provinciale staten of van de voorzitter kunnen provinciale staten de volgorde van behandeling van de agendapunten wijzigen.

Artikel 11, De gedeputeerde

1. Het Presidium kan één of meer gedeputeerden uitnodigen om in de vergadering aanwezig te zijn en aan de beraadslagingen deel te nemen.
2. Indien een gedeputeerde bij een vergadering van provinciale staten aanwezig wil zijn en wil deelnemen aan de beraadslagingen, doet hij hiertoe voor de vaststelling van de voorlopige agenda een verzoek aan de voorzitter.
3. Voor de verzending van de schriftelijke oproep beslist het Presidium op het verzoek.

Artikel 25, Handhaving orde; schorsing

1. Een spreker mag in zijn betoog niet worden gestoord, tenzij
  - a. de voorzitter het nodig oordeelt hem aan het opvolgen van dit reglement te herinneren;
  - b. een lid van provinciale staten hem interrumpeert. De voorzitter kan bepalen dat de spreker zonder verdere interrupties zijn betoog zal afronden.
2. Indien een spreker zich beledigende of onbetamelijke uitdrukkingen veroorlooft, afwijkt van het in behandeling zijnde onderwerp, een andere spreker herhaaldelijk interrumpeert, dan wel anderszins de orde verstoort, wordt hij door de voorzitter tot de orde geroepen. Indien de desbetreffende spreker hieraan geen gevolg geeft, kan de voorzitter hem gedurende de vergadering, waarin zulks plaats heeft, over het aanhangige onderwerp het woord ontzeggen.
3. De voorzitter kan ter handhaving van de orde de vergadering voor een door hem te bepalen tijd schorsen en - indien na de heropening de orde opnieuw wordt verstoord - de vergadering sluiten.

Artikel 38, Initiatiefvoorstel

1. Een initiatiefvoorstel moet om in behandeling genomen te kunnen worden, schriftelijk bij de voorzitter worden ingediend.
2. De voorzitter plaatst het voorstel op de agenda van de eerstvolgende vergadering, tenzij de schriftelijke oproep hiervoor reeds verzonden is. In dit laatste geval wordt het voorstel op de agenda van de daaropvolgende vergadering geplaatst.
3. In bijzondere gevallen kan de voorzitter, indien hem de behandeling urgent voorkomt, afwijken van het bepaalde in het tweede lid.

4. De behandeling van het voorstel vindt plaats nadat alle op de agenda voorkomende voorstellen en onderwerpen zijn behandeld, tenzij provinciale staten oordelen dat het voorstel met het oog op de orde van de vergadering tezamen met een ander geagendeerd voorstel of onderwerp dient te worden behandeld of dat het voorstel eerst dient te worden behandeld in een statencommissie of voor advies naar het college dient te worden gezonden. In het laatste geval bepalen provinciale staten in welke vergadering het voorstel opnieuw geagendeerd wordt.
5. Provinciale staten kunnen voorwaarden stellen aan de indiening en de behandeling van een initiatiefvoorstel, niet zijnde een voorstel voor een verordening.

Artikelen uit het huidige Reglement van orde voor de vergaderingen van de statencommissies, zoals die tot nu toe luiden

Artikel 8, Commissaris van de Koning en gedeputeerden

1. Het Presidium kan de Commissaris van de Koning en een of meer gedeputeerden uitnodigen bij de vergadering aanwezig te zijn en aan de beraadslagingen deel te nemen.
2. Indien de Commissaris van de Koning of een gedeputeerde bij een vergadering aanwezig wil zijn en wil deelnemen aan de beraadslagingen, doet hij hiertoe een verzoek aan de voorzitter.
3. Het Presidium neemt zo spoedig mogelijk een beslissing op het verzoek.

Artikel 12, De agenda

1. Voordat de schriftelijke oproep wordt verzonden, stelt het Presidium in zijn vergadering de agenda van de vergadering voorlopig vast. Commissieleden hebben tot 24 uur daarvoor gelegenheid gemotiveerd punten aan te dragen bij het Presidium.
2. In spoedeisende gevallen kan de voorzitter na het verzenden van de schriftelijke oproep tot uiterlijk 48 uur voor de aanvang van een vergadering een aanvullende agenda opstellen.
3. Bij aanvang van de vergadering stelt de statencommissie de agenda vast. Op voorstel van een lid of de voorzitter kan de statencommissie bij de vaststelling van de agenda onderwerpen aan de agenda toevoegen of van de agenda afvoeren.

Artikel 26, Handhaving orde; schorsing

1. Een spreker mag in zijn betoog niet worden gestoord, tenzij:
  - a. de voorzitter het nodig oordeelt hem aan het opvolgen van dit reglement te herinneren;
  - b. een lid hem interrumpeert. De voorzitter kan bepalen dat de spreker zonder verdere interrupties zijn betoog zal afronden.
2. Indien een spreker zich beledigende of onbetamelijke uitdrukkingen veroorlooft, afwijkt van het in behandeling zijnde onderwerp, een andere spreker herhaaldelijk interrumpeert, dan wel anderszins de orde verstoort, wordt hij door de voorzitter tot de orde geroepen. Indien de spreker hieraan geen gevolg geeft, kan de voorzitter hem gedurende de vergadering, waarin zulks plaatsheeft, over het aanhangige onderwerp het woord ontzeggen.
3. De voorzitter kan ter handhaving van de orde de vergadering voor een door hem te bepalen tijd schorsen en - indien na de heropening de orde opnieuw wordt verstoord - de vergadering sluiten.
4. De voorzitter kan een statencommissie voorstellen een lid dat door zijn gedragingen de geregelde gang van zaken belemmert, het verdere verblijf in de vergadering te ontzeggen. Over het voorstel wordt niet beraadslaagd. Na aanneming daarvan verlaat het lid de vergadering onmiddellijk. Zo nodig doet de voorzitter hem verwijderen. Bij herhaling van zijn gedrag kan het lid bovendien voor ten hoogste drie maanden de toegang tot de vergadering worden ontzegd.